

Maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy o'zlikni rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari

Karimova Mukarramxon Xalimovna

Maktabgacha ta'lim kafedrası katta o'qituvchisi

Qo'qon Davlat Universiteti

Email: karimovamukarramxon209@gmail.com

Maktabgacha ta'lim Iqtidorli talabalari 05/25 guruh

Valiyeva Shodiyonaxon Madaminjon qizi

Ahmadaliyeva Shahnozaxon Sobirjon qizi

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim jarayonida milliy qadriyatlarni integratsiyalashning pedagogik mexanizmlari yoritilgan. Unda bolalarda milliy o'zlikni shakllantirish, ma'naviy-axloqiy tarbiyani rivojlantirish masalalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, milliy qadriyatlar, pedagogik mexanizm, tarbiya, milliy o'zlik. An'ana, urf-odat, ma'naviy rivojlanish, integratsiya, pedagogik usullar.

Аннотация: В данной статье освещены педагогические механизмы интеграции национальных ценностей в процесс дошкольного образования. Рассмотрены вопросы формирования у детей национальной идентичности и развития духовно-нравственного воспитания. Также показаны пути использования национальных традиций, обычаев и устного народного творчества в образовательном процессе. В статье представлены эффективные педагогические методы и практические рекомендации.

Ключевые слова: Дошкольное образование, национальные ценности, педагогический механизм, воспитание, национальная идентичность. Традиция, обычай, духовное развитие, интеграция, педагогические методы.

Abstract: This article highlights the pedagogical mechanisms for integrating national values into the preschool education process. It analyzes issues related to developing children's national identity and fostering moral and spiritual education. The article also presents ways to incorporate national traditions, customs, and oral folk heritage into educational activities. Effective pedagogical methods and practical recommendations are provided.

Keywords: Preschool education, national values, pedagogical mechanism, upbringing, national identity. Tradition, custom, moral development, integration, pedagogical methods.

Maktabgacha ta'lim tizimi bolalarning shaxs sifatida shakllanishida muhim bosqich hisoblanadi. Aynan shu davrda bolalarning dunyoqarashi, axloqiy qarashlari va ijtimoiy munosabatlari rivojlanadi. Shu bois maktabgacha ta'lim jarayonida milliy

qadriyatlarni singdirish dolzarb pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Milliy qadriyatlar – bu xalqning asrlar davomida shakllangan urf-odatlar, an’analari, madaniyati va ma’naviy merosidir. Ularni ta’lim jarayoniga integratsiya qilish bolalarda milliy o’zlikni anglash va vatanparvarlik tuyg’usini shakllantirishga xizmat qiladi. Milliy qadriyatlarni maktabgacha ta’lim jarayoniga integratsiyalashning asosiy pedagogik mexanizmlaridan biri – bu ta’lim mazmunini moslashtirishdir. Tarbiyachilar o’quv dasturlariga milliy ertaklar, maqollar, topishmoqlar, xalq o’yinlari va an’anaviy bayramlarni kiritish orqali bolalarda milliy ruhni uyg’otadilar. Masalan, xalq ertaklari orqali bolalarda yaxshilik va yomonlik tushunchalari shakllantiriladi, maqollar esa ularni dono fikrlashga undaydi.

Ikkinchi muhim mexanizm – bu faol metodlardan foydalanishdir. Rolli o’yinlar, sahnalashtirish, amaliy mashg’ulotlar va ekskursiyalar orqali bolalar milliy qadriyatlarni bevosita his etadilar. Masalan, milliy bayramlarni nishonlash jarayonida bolalar an’anaviy kiyimlar kiyishadi, milliy taomlar bilan tanishadilar va urf-odatlarini amalda bajaradilar. Bu esa ularning bilimlarini mustahkamlashga yordam beradi.

Uchinchi mexanizm – bu tarbiyachining shaxsiy namunasidir. Tarbiyachi o’z xulqi, nutqi va munosabati orqali bolalarga milliy qadriyatlarni singdiradi. U bolalarga hurmat, odob, mehr-oqibat kabi fazilatlarni namoyon etib, ular uchun ibrat bo’lishi zarur.

Shuningdek, oilaviy hamkorlik ham muhim o’rin tutadi. Ota-onalar bilan hamkorlikda tashkil etilgan tadbirlar, suhbatlar va loyihalar orqali bolalarda milliy qadriyatlarga bo’lgan qiziqish yanada ortadi. Oila va bog’cha hamkorligi bolaga berilayotgan tarbiyaning uzviyligini ta’minlaydi. Maktabgacha ta’lim jarayonida milliy qadriyatlarni integratsiyalash bolalarning har tomonlama rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. To’g’ri tashkil etilgan pedagogik mexanizmlar orqali yosh avlodni milliy ruhda, ma’naviy yetuk va barkamol shaxs sifatida tarbiyalash mumkin. Shu bilan birga, maktabgacha ta’lim muassasalarida milliy qadriyatlarni integratsiyalash jarayoni doimiy monitoring va baholashni talab qiladi. Bolalarning faoliyati va xulq-atvori orqali tarbiyaviy natijalar aniqlanadi, pedagoglar esa metodik yondashuvlarni takomillashtiradi. Shu tarzda, individual xususiyatlar va bolalarning qiziqishlari hisobga olinadi, har bir bola o’z imkoniyatlariga mos ravishda milliy qadriyatlarni o’zlashtiradi.

Bundan tashqari, milliy qadriyatlarni amaliy faoliyatga tatbiq etish bolalarning ijodiy salohiyatini rivojlantiradi. Masalan, xalq qo’shiqlari va raqslari, milliy hunarmandchilik ishlari, ertaklar sahnalashtirilishi bolalarda nafaqat bilim va ko’nikmalarni, balki estetik va badiiy didni ham shakllantiradi. Shu yo’l bilan ular jamoaviy ishlash, mas’uliyat va hurmat kabi ijtimoiy fazilatlarni ham o’rganadilar. Maktabgacha ta’lim jarayonida milliy qadriyatlarni integratsiyalash bolalarda ma’naviy-axloqiy barkamollikni, milliy o’zlikni anglashni va ijtimoiy madaniyatni rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Shu mexanizmlarning tizimli va samarali qo’llanilishi kelajak avlodni vatanparvar, barkamol va ijtimoiy jihatdan mas’uliyatli shaxs sifatida tarbiyalashga imkon beradi. Shuningdek, maktabgacha ta’lim jarayonida milliy qadriyatlarni integratsiyalashda pedagogik muhitning ahamiyati katta. Bog’cha ichidagi xona tartibi, o’quv materiallari, didaktik o’yinlar va vizual ko’rgazmalar orqali bolalar milliy madaniyat bilan tanishadilar. Masalan, milliy naqshlar, xalq kiyimlari, qadimiy

asbob-uskuna nusxalari va ertak qahramonlari bolalarning kundalik faoliyatiga kiritilishi, ularning estetik didi va milliy o‘zlikni anglash qobiliyatini rivojlantiradi.

Pedagogik jarayonda interaktiv metodlardan foydalanish ham muhim rol o‘ynaydi. Rol o‘yinlar, sahnalashtirish, mini-layihalar va tematik mashg‘ulotlar orqali bolalar milliy qadriyatlarni amalda qo‘llashni o‘rganadilar. Shu tarzda nafaqat bilim va ko‘nikmalar, balki ijtimoiy va axloqiy fazilatlar ham shakllanadi. Masalan, milliy bayramlarni nishonlash jarayonida bolalar hamkorlik, mas’uliyat, hurmat va mehr-oqibat kabi xulq-atvor me’yorlarini o‘zlashtiradilar. Bundan tashqari, milliy qadriyatlarni shakllantirish jarayonida individual yondashuv muhimdir. Har bir bolaning qiziqishlari, imkoniyatlari va psixologik xususiyatlari hisobga olinishi lozim. Shu asosda pedagoglar turli usullar va mashg‘ulotlarni moslashtiradilar, bu esa tarbiyaviy jarayonning samaradorligini oshiradi.

Tashkiliy va metodik jihatdan milliy qadriyatlarni integratsiyalash quyidagi asosiy bosqichlarni o‘z ichiga oladi:

1. **Ma’ruza va suhbatlar:** Bolalarga xalq urf-odatlarini, an’anaviy qadriyatlar haqida sodda va tushunarli tarzda tushuntirish.

2. **Amaliy faoliyat:** Milliy o‘yinlar, qo‘shiq va raqslar, qo‘l mehnati orqali qadriyatlarni hayotiy tajribaga tatbiq etish.

3. **Ko‘rgazmali materiallar:** Kitoblar, rasmlar, maketlar va eksponatlar yordamida milliy madaniyatni bolalarga yetkazish.

4. **Ota-ona hamkorligi:** Ota-onalarni ta’lim jarayoniga jalb etish, uyda davom ettiriladigan tarbiya faoliyatini muvofiqlashtirish.

Shu bilan birga, milliy qadriyatlarni tarbiyaga singdirish faqat bilim berish bilan cheklanmaydi. Bu bolalarda estetik didni rivojlantirish, ijodiy qobiliyatni shakllantirish va ijtimoiy madaniyatni oshirishga ham xizmat qiladi. Mazkur pedagogik mexanizmlar tizimli qo‘llanilganda, kelajak avlod milliy ruhda, ma’naviy yetuk va jamiyat uchun foydali shaxs sifatida tarbiyalanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Karimova Mukarramxon Halimovana, OK Axmadjonova, ME Rasulova, NA Kamoldinova, ZX Mo‘minova, DA Eshmatova

2. Каримова, М. (2025). СОВРЕМЕННЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПЕДАГОГА-ПСИХОЛОГА. *Экономика и социум*, (10-1 (137)), 759-762.

3. Salimova, M. (2023). IMKONIYATI CHEKLANGAN BOLALAR UCHUN TA’LIM RIVOJLANISHINING TARIXIY JIHATLARI. *Универсальная индексная библиотека Евразийского журнала академических исследований*, 3(5 Part 3), 117-122.